

Riigikohtu arvamus¹ tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta

1. Eelnõu § 1 p-ga 19 soovitakse jätta TsMS § 607 lõikest 1 välja tekstiosa „§ 404 lõikes 1“. Seletuskirja järgi on see muudatus seotud punktiga 9, millega tunnistatakse § 404 kehtetuks. Siin on jäänud tõenäoliselt tähelepanuta, et TsMS § 607 viitab hoopiski äriseadustiku § 404 lg-le 1 (mitte TsMS § 404 lg-le 1) ja seda ei ole plaanis kehtetuks tunnistada. Seega on eelnõu § 1 p 19 tõenäoliselt ekslik ja TsMS § 607 tuleks jätta muutmata.

2. Arvestades eelnõu eesmärki optimeerida kohtute töökoormust, tõhustada kohtute tööd ja kiirendada kohtumenetlusi (seletuskirja p 1.1), on arusaamatu, miks ei jõudnud eelnõusse VTK-s tehtud ettepanek loobuda maksekäsu kiirmenetluse korral praegusest korraldusest, kus vastuväite või kättetoimetamise võimatuse korral saadetakse avaldus ilma avaldaja sellekohase tahteavalduseta kohtusse. Põhjendused tunduvad olevat seotud tehniliste lahendustega (seletuskirja p 2.1), kuid muudatus aitaks vähendada kohtute töökoormust. VTK kohaselt menetles maakohus 2023. aastal 2771 maksekäsu kiirmenetluse avaldust, kus koostas hagi käiguta jätmise määruse ja toimetas selle avaldajale kätte, kuid kus lõpuks hagi ei esitatud (VTK p 3.1, <https://eelnoud.valitsus.ee/main#rDChhlql>). Pakutud muudatus aitaks vähendada aastas kohtute koormust tõenäoliselt sarnases suurusjärgus kohtuasjade võrra.

3. Sõnastuslik tähelepanek eelnõu § p 14 osas. See on sõnastatud „Kohus lahendab tarbija-krediidilepingu alusel esitatud maksekäsu kiirmenetluse avalduse selle saamisest alates kahekümne tööpäeva jooksul.“ Parema sõnastuse võiks olla nt: "Kohus lahendab maksekäsu kiirmenetluse avalduse selle saamisest alates kahekümne päeva jooksul, kui avalduses nõutakse tarbijakrediidilepingust tulenevat nõuet." Seda põhjusel, et "tarbijakrediidilepingu alusel esitatud maksekäsu kiirmenetluse avaldus" kõlab selliselt, justkui tuleks maksekäsu kiirmenetluse avalduse alus lepingust.

4. Eelnõu § 4 p-ga 1 kavandatakse rakendussätted, mis reguleerivad olukorda kuni 1. jaanuarini 2026. Ometi on seletuskirjas mõlema sätte kohta räägitud 1. septembrist 2025, mistõttu esineb vastuolu eelnõu ja seletuskirja vahel. Tõenäoliselt on eelnõus õiged kuupäevad, sest seadus peaks jõustuma 1. jaanuaril 2026.

5. Ettepanek jätta välja eelnõu § 4 p-ga 2 kavandatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse täiendamine §-ga 11⁸, millega soovitakse piirata tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude alusel tehtud maksekäsu sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi esitamise piiranguid. See muudatus muudab tarbija olukorra praegusega võrreldes teatud juhtudel ebasoodsamaks. Kehtiva regulatsiooni järgi saab tarbija (sarnaselt kõigi teiste täitemenetluse võlgnikega) esitada sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi erinevatel alustel (nt nõuet ei ole, see on rahuldatud, tasaarvestatud, või hea usu põhimõtte vastane). Tarbijale antud võimalus tugineda hagi sellele, et krediidiandja kohustuste rikkumise tõttu ei ole sissenõudjal nõuet muus osas, kui põhivõla ja seadusjärgse viivise osas, peaks olema

¹ Riigikohtu arvamus ei väljenda Riigikohtu siduvat seisukohta. Riigikohus kujundab siduvaid seisukohti ainult kohtuasjade menetlemisel Riigikohtus.

tarbijale antud lisavõimalus, mitte ainus alus, millele tugineda saab. Seega võib kavandatud muudatus muuta tarbijate olukorra vastupidiselt soovitudle osaliselt ebasoodsamaks.

6. Ettepanek muuta TsMS § 489¹ selliselt, et maksekäsu kiirmenetluses saab tarbijakrediidi-nõude puhul vastuväite esitada ka pärast seda, kui võlgnik saab maksekäsu alusel algatatud täitemenetlusest teada. See eeldab TsMS § 489 lg 5, 489¹ ja TMS § 24 lg 3 vastavalt muutmist. Selline ettepanek tehti ka enne seaduseelnõu väljatöötamist, kuid seletuskirjast ei ole aru saada, miks sellega ei ole arvestatud.